Obnova prameníku v běloveských lázních

Na místě výskytu nejstaršího minerálního pramenu, nazvaného v minulosti „Studánka Jakobova“ byla postavena patrně již koncem 19. století kaplička. Tam se chodívali hosté modlit, protože v Bělovsi žádný jiný kostel nebyl. Sem pak pacienti dávali peněžité i věcné dary jako dík za zlepšení svého zdraví. Není známo, zda to byla původně dřevěná stavba, kdy byla postavena kaplička v současné podobě, ani zda byla tehdy církevně vysvěcena. Osud objektu ve válečných letech obou válek také není znám, protože lázeňská kronika není k nalezení.

První zobrazení kapličky je známé z konce 19. století jako obraz na dobové pohlednici, které pacienti posílali svým známým z léčení. Kaplička je ale situována blíže hlavní budovy, než je nyní.

Další známý již fotografický záběr kapličky pochází z roku 1909. Vlevo je pak další pramen „Aleš“, kde si mohli hosté napumpovat minerálku ruční pumpou. Okolí kapličky se změnilo do současné podoby až po narovnání a regulaci řeky Metuje v roce 1923.

Fotograf (patrně František Novotný z Bělovse) zachytil podobu kapličky kolem roku 1935. Není ale známo, zda byla už církevně vysvěcena a jak vypadala uvnitř.

V roce 1937 vznikla myšlenka „Jakubských poutí“. V lázních byla na svátek Jakuba 25. července uspořádána velká církevní slavnost. Vpravo stojí majitel lázní MUDr. Vladimír Honl.

Poutníci pak za zvuku dechové hudby odcházeli v průvodu ke kapličce, která byla po opravě vysvěcena.

Civilní zábavnou část poutě měli v režii místní hasiči a podnikaví občané.

Pro dospělé byla zorganizována lidová taneční veselice. Děti si užívaly také různých dobových atrakci. Jízda „od topolu ke smrku“ v neckách byla nezapomenutelným zážitkem.

Po II. světové válce byla kaplička opět v provozu. Kolem byla vybudována skalka z přivezených kamenů až z Krkonoš. Jakubské poutě se konaly ještě v roce 1947. I na návsi u školy bývaly tou dobou houpačky a kolotoč.

O provoz a výzdobu kapličky se starali Antonín a sestra Anna Samkovi až do roku 1961. Pak byla kaplička uzavřena a přestala sloužit svému účelu. Inventář kapličky byl vystěhován do garáže.

Později uprostřed objektu byl zhotoven kulatý mramorový prameník, osazený vodovodními kohoutky na čerpání minerálky. Místním občanům byla za roční poplatek 10 Kčs vydávána průkazka na odběr. Ty kontroloval správce Luboš Prokop i jeho otec.

Protože voda z Jakubova pramene vykazovala poněkud zvýšené množství arzenu, byla kaplička po roce 1980 uzavřena. Občanům byla ponechána možnost odebírat minerálku v původním prameníku Idy, určeného pro pacienty. Po skončení lázeňského provozu byl i tento prameník uzavřen a občanům zbývalo natočit si Idu z odpadních rezatých trubek u řeky.
Na vrchním snímku správce lázní ukazuje, co zbylo z kdysi pěkně upraveného prameníku. Vrchní věnec vodovodních kohoutků byl odcizen a budova silně poničena.

Obkladové kameny břehu Metuje, které byly po povodni v roce 1997 vytrhány, pracovníci povodí Labe jako svůj majetek opravili. Schody k odběrnému místu u řeky byly ale v žalostném stavu. V Minulosti zde bývala tři upravená místa vždy s několika trubkami.

Z Iniciativy i fyzické pomoci pana Miro Rouska v roce 2001 pracovníci pivovaru ve svém volném čase zhotovili novou nerezovou sběrnou nádobu s třemi trubkami, kterou nahradili za starou zrezivělou.

Tak vypadal prostor odběrného místa po opravě. Schody byly znovu vybetonovány a bylo osazeno zábradlí. Nahoře u cesty byly zapuštěny dvě lavičky pro odpočinek.

Od ranních hodin zvláště v létě čekali zájemci chtiví lahodné minerálky, až na ně dojde řada.

V květnu 2011 byla uzavřena smlouva mezi městem a společností Lázně Běloves a.s. o zapůjčení kapličky na 20 let za podmínky, že město bude financovat opravu a údržbu objektu. Představitelé města, starosta Jan Birke, radní Ing. Tomáš Šubert, Karel Petránek, Miloslav Balcar i jeden z majitelů Miroslav Borůvka a další se zúčastnili výkopu.

Následně na to bylo firmou Trávníky Zdeňka Philippa zahájeno ručně i strojově vyhloubení příkopu pro uložení plastové trubice pro přívod minerálky IDA.

Pohled na vyhloubený výkop směrem ke vstupní hale.

Výkop pokračoval dál až do starého prameníku k původnímu vrtu Ida 1, ležícího pod cestou k lomu.

Pohled na výkop směrem k zakrytému chodníku.

Odkrytá část zdiva k prameni Ida 1.

V červnu bylo přistoupeno k opravě objektu kapličky. Především byly betonem zpevněny základy stavby a odstraněn starý budník přívodu elektrického proudu.

Původní zničené okenní rámy a zárubně dveří byly vybourány. Taktéž došlo k opravě střechy.

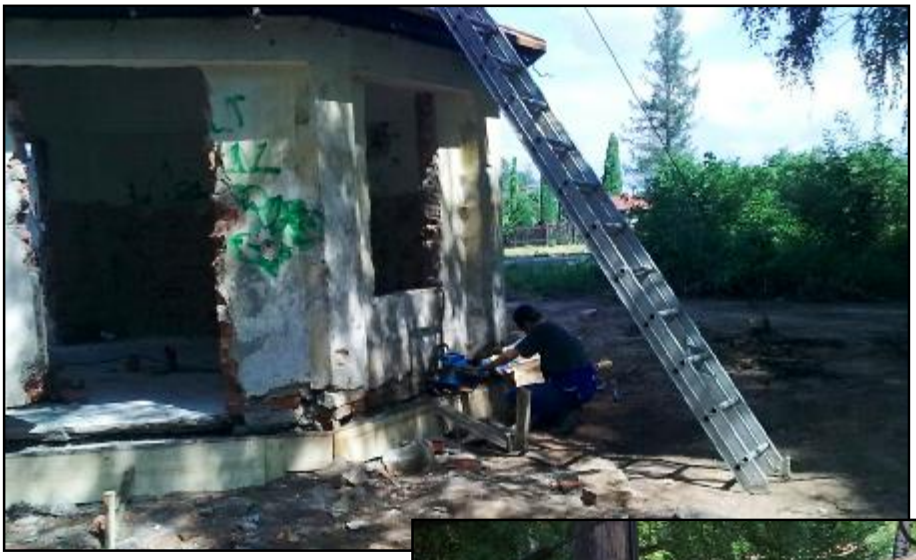

Mokré zdivo bylo podsekáno a položena nová izolace proti zemní vlhkosti.

Na konci června elektrikáři provedli novou venkovní instalaci přívodu elektrického proudu.

V dalších dnech byla osazena nová okna a dveře. Kolemjdoucí pokukovali, co se zde děje.

Začátkem července byla zhotovena dlažba kolem celého objektu.

Desátého července se již kaplička pochlubila novým bílým kabátem.

V dalším týdnu byla prováděna úprava terénu.

Při kopání musela být odstraněna na trase výkopu řada starých betonových základů.

V polovině července odborní pracovníci zapojili nové čerpadlo do původního hlubinného vrtu Idy.

To už malíři malovali interiér kapličky.

Opravy objektu se blížily k závěru. Podlaha v kapličce byla nově vydlážděna.

Pan Balcar, koordinátor stavebních úprav, při poslední poradě s řemeslníky před osazením prameníku.

Na zeď byla osazena plastika kříže, připomínající původní účel kapličky. Do objektu byly přidány dřevěné lavice.

Dosud, zvláště v letních měsících, se tvořily u tří přepadových trubek u řeky dlouhé fronty za účelem nabírání Idy. Pracovníci Technických služeb sem později ještě přibetonovali lavičku s dřevěným sedátkem.

Problémem však bývá zatopení odběrného místa při náhlých povodních, kdy už při částečném otevření jen jednoho stavidla stoupne hladina. Občané pak po opadnutí vody musí svépomocí odházet naplaveniny.

Žízniví turisté využili prameníku při zkušebním provozu, když zrovna přepadové trubky u řeky při náhlé povodni byly zatopeny.

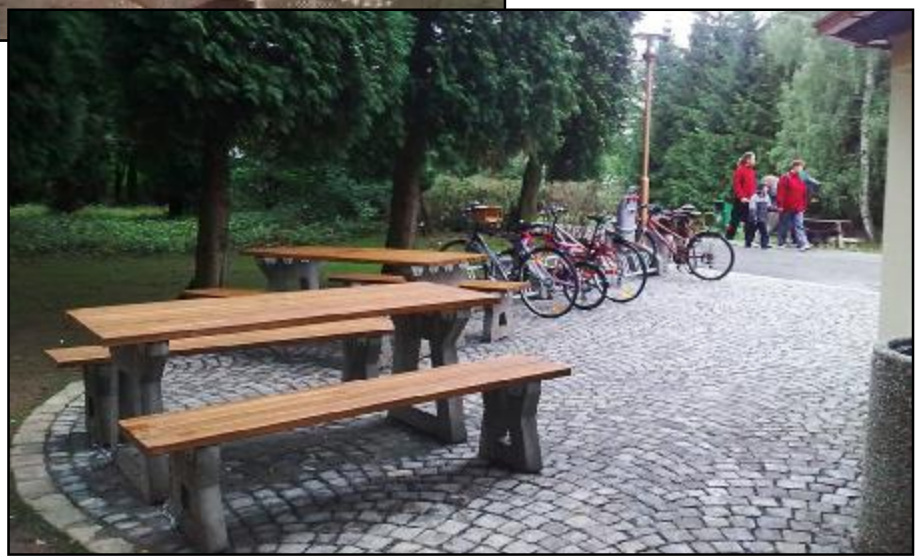

Na vydlážděném prostoru pro odpočinek byly instalovány dva pevné stoly s lavičkami, robustní stojany na kola i nový sloup osvětlení.

Na neděli 24. července 2011 od 14. hodin bylo ohlášeno slavnostní otevření kapličky. Pro tyto účely byly připraveny návštěvníkům sklenice pro první ochutnávku a malé občerstvení.

Poslední přípravy zúčastněných před zahájením.

Slavnost natáčela místní i krajská televize a také redaktorka hradeckého rozhlasu Jana Tomková.

To už se scházejí zvědaví občané shlédnout hotové dílo a hlavně ochutnat originální minerálku Ida.

Z druhé strany přijela delegace polských turistů v čele se starostou družebního města Kudowa Zdroj.

Mezi vzácné hosty patřil děkan římsko-katolické církve P. ThLic. Mgr. Boguslav Partyka, senátor Ing. Petr Pakosta, burmistr města Kudowa Zdroj Ing. Czeslav Krecichwost, zástupce společnosti Lázně Běloves a.s. Miroslav Borůvka.

Slavnost zahájila mluvčí Mě Ú Nina Adlof, kdy přivítala představitele města a občany. Poté se ujal slova starosta Jan Birke.

S technickými problémy přestavby seznámil přítomné místostarosta Mě Ú Ing. Tomáš Šubert. Poděkoval všem zúčastněným na opravách objektu.

Dobré využití pro občany nově otvíraného prameníku popřál starosta města Kudowa Zdroj.

Jako dárek přivezl a rozdal představitelům města lázeňské pohárky.

Slavnostní akt otevření prameníku byl završen přestřižením pásky představiteli města.

K tomu všemu vyhrávala místní hudba složená z hudebníků „KBD - kdo byl zrovna doma“.

Na slavnostní akt se přišlo podívat nejméně 200 obyvatel z místa i okolí.

Se zaujetím si vyslechli přednesené projevy s očekáváním ochutnat staronovou minerálku Ida.

Celou slavnost zachytila řada kameramanů a fotografů.

Kaplička byla v obležení ze všech stran.

Do otevřených dveří se okamžitě nahrnula řada přítomných. Ida chutnala dobře.

K dispozici byla i malá výstavka fotografií z průběžných prací na rekonstrukci kapličky.

Proud lidí dychtících ochutnat minerálku nekončil. Až do večera sem proudily další řady občanů i projíždějících cyklistů.

Ida přinesená z nového prameníku bude chutnat i doma. Odběr minerálky podle uzavřené smlouvy je zdarma.

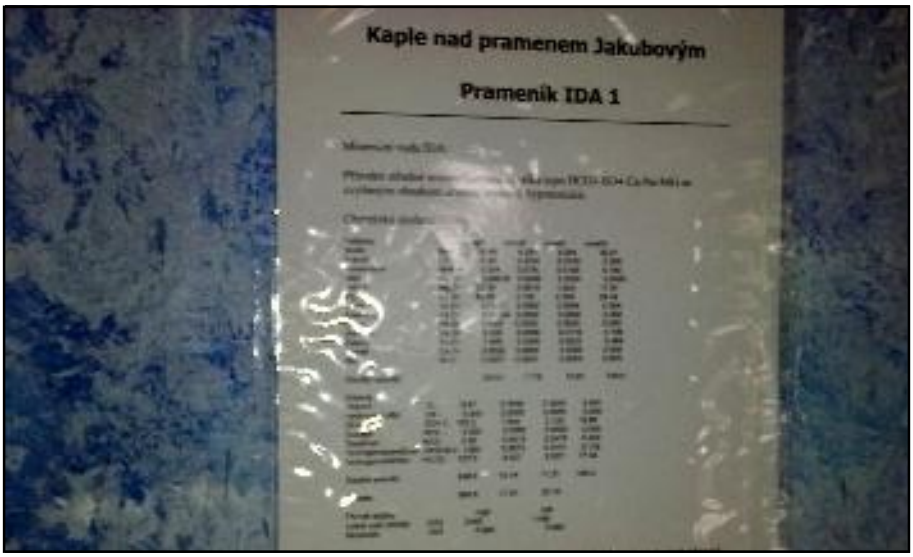

Na stěně kapličky byl vyvěšen k nahlédnutí rozbor minerální vody Ida.

<u>Poděkování za obnovu kaple nad pramenem Jakubovým si zaslouží</u>:

Miloslav Balcar - Hotel Bonato (veškeré práce zdarma)
Zdeněk Philipp -Philipp sportovní trávníky a. s. (veškeré práce i materiál zdarma)
Ing. Arch. Milan Werner - S atelier s.r.o. Náchod (veškeré práce zdarma)
Město Náchod (investor)
Ces-eko - Jiří Gratz (veškeré práce zdarma)
pan Hlobil - malíř a sochař (práce zdarma)
Martin Hejzlar - pokrývač (veškeré práce zdarma)
Jiří Sokol - truhlář (práce zdarma)
Ing. Libor Michele - Aqua Enviro s.r.o. Brno
M.B.D sklenářství Náchod (práce zdarma)
Elektro Šimůnek (veškeré práce zdarma)
Technické služby Náchod
Stavby Pagač a synové
Trikap - AG kov
pan Jirásko - dlaždič
Petr Hartman - kovář
Eltym Hronov s.r.o.
Elekto-comp s.r.o. Česká Skalice
Pumpservis s.r.o. Uherské Hradiště

Na slavnost otevření prameníku přijela i MUDr. Věra Tetourová, neteř bývalého majitele lázní MUDr. Vladimíra Honla. Byla to i ona (foto ze str.2), kdy jako mladé děvče pronášela se svoji sestrou zdravici při slavnosti vysvěcení kapličky v roce 1937. Stále vlastní několik akcií společnosti „Lázně Běloves a.s.“

V polovině září byla na střechu kapličky podle původního vzoru přimontována nová korouhvička s pozlaceným křížkem.

Sestavil: A. Samek 2011